

سازمان های بین المللی: اصول و چالش ها

گردآوری و تدوین:
دکتر مهدی ذاکریان

دانشیار دانشکده الهیات، حقوق و علوم سیاسی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

سرشناسه: ذاکریان، مهدی، ۱۳۴۷

عنوان، گردآوری و تدوین: سازمان‌های بین‌المللی: اصول و چالش‌ها/ مهدی ذاکریان/
مشخصات نشر: کرج، جهان سیاست؛ تهران: فصلنامه مطالعات بین‌المللی؛ بنیاد
مطالعات بین‌المللی و گفت‌وگوهای جهانی، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۲۰۲ ص.: جدول؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ م.س.

شابک: 978-622-90103-2-7

یادداشت: زبان: فارسی-انگلیسی

موضوع: سازمان‌های بین‌المللی

رده‌بندی کنگره: JZ۴۸۳۹

رده‌بندی دیویدی: ۳۴۱/۲

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۴۳۲۴۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

انتشارات جهان سیاست (فصلنامه مطالعات بین‌المللی)

و بنیاد مطالعات بین‌المللی و گفت‌وگوهای جهانی)

نام کتاب: سازمان‌های بین‌المللی: اصول و چالش‌ها

گردآوری و تدوین: مهدی ذاکریان

طراحی جلد: جهان سیاست

صفحه‌آرایی: جهان سیاست

نوبت چاپ: چاپ اول: ۱۴۰۲

ناشر: انتشارات جهان سیاست

شمارگان: ۹۰۰

چاپ و صحافی: چاپ نسیم

شابک: 978-622-90103-2-7

QR خرید پستی کتاب

(با همکاری فصلنامه مطالعات بین‌المللی و بنیاد مطالعات بین‌المللی و گفت‌وگوهای جهانی)

نشانی دفتر پخش: تهران، شاهین، خیابان گل لاله، بلوار سرلشکر مخبری (۳۵ متری گلستان)،

پلاک ۱، طبقه منفی ۱، واحد ۱۱، کد پستی: ۱۴۷۵۸۶۵۸۰۹، تلفن: ۰۲۱-۶۵۱۱۹۷۳۲

نشانی دفتر نشر: کرج، فردیس، خیابان ولیعصر، بلوار هفت تیر، پاساژ میلاد، شماره ۱۷۰

کد پستی: ۳۱۷۵۹۱۳۱۵۳، تلفن: ۰۲۶-۳۶۵۰۶۷۸۲

تارنمای انتشارات برای خرید پستی کتاب: www.pwpub.ir

کلیه حقوق برای انتشارات جهان سیاست محفوظ است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
دیباجه	۱۱
فصل یکم: چرا سازمان‌های بین‌المللی؟/ مهدی ذاکریان	۱۳
۱- پل ارتباطی	۱۳
۲- نامنی	۱۵
۳- سازمان‌های حکومتی بین‌المللی	۱۶
۴- سازمان‌های بین‌المللی مردم‌نهاد	۱۷
۵- سازمان ملل متحد	۱۹
۱-۵- مجمع عمومی	۲۰
۲-۵- شورای امنیت	۲۱
۳-۵- دبیرخانه	۲۲
۴-۵- دیوان بین‌المللی دادگستری	۲۳
۵-۵- شورای اقتصادی و اجتماعی	۲۳
۶- هنجارها و ضد هنجارهای بین‌المللی	۲۴
۱-۶- تروریسم	۲۵
۲-۶- حکمرانی خوب	۲۶
۳-۶- حقوق بین‌الملل بشردوستانه	۲۷
۴-۶- محیط زیست و گرم شدن زمین	۲۸
۷- سیاستگذاری جهانی	۲۸
۱-۷- سیاست‌های سخت‌افزاری	۲۹
۲-۷- سیاست‌های نرم‌افزاری	۳۱
۸-۲۰۳۰	۳۳
۱-۸- فقر و گرسنگی	۳۴
۲-۸- بهداشت و زندگی خوب	۳۴
۳-۸- آموزش	۳۴

- ۳۴ ۸-۴- برابری جنسیتی
- ۳۵ ۸-۶- شغل خوب
- ۳۵ ۸-۷- صنعت و نوآوری
- ۳۶ ۸-۸- کاهش نابرابری ها
- ۳۶ ۸-۹- شهرها و جوامع پایدار
- ۳۶ ۸-۱۰- تولید و مصرف مسئولانه
- ۳۶ ۸-۱۱- تغییرات اقلیمی
- ۳۷ ۸-۱۲- زندگی زیر آب
- ۳۷ ۸-۱۳- زندگی روی زمین
- ۳۷ ۸-۱۴- صلح و عدالت
- ۳۸ ۸-۱۵- مشارکت برای آرمان ها
- ۳۸ ۹- تغییر: اصلاحات سازمان ملل
- ۳۹ ۹-۱- اصلاحات فهرستی
- ۴۱ ۹-۲- اصلاحات هنجاری
- ۴۵ ۱۰- دستاورد
- فصل دوم- بخش یکم: چندجانبه گرایی و قدرت ایده: شبیه سازی شورای امنیت / محمدجواد ظریف** ۴۷
- ۴۷ ۱- سرآغاز
- ۴۹ ۲- اهمیت و جایگاه موضوع
- ۴۹ ۳- چارچوب نظری
- ۵۱ ۴- جهان پسا غربی
- ۵۲ ۵- ابعاد قدرت
- ۵۳ ۶- قدرت ایده
- بخش دوم: نقش دیپلماسی چندجانبه بر امنیت بین المللی** ۵۶
- ۵۶ ۱- چارچوب نظری
- ۶۱ ۲- قطعنامه های شورای امنیت؟!
- ۶۴ ۳- تئوری ابزار تحلیل

- ۴- پرسش‌های ممنوعه ۱۹ ۶۶
- فصل سوم: «سازمان‌های بین‌المللی» و «تحول حاکمیت»؛ چرخه «همکاری میان دولت‌ها» و «ضرورت حمایت انسانی» / مهدی علیخانی ۷۱**
- ۱- جایگاه حاکمیت و چالش‌های مترتب بر آن ۷۴
- ۲- اصل منع بی‌کیفری و دیوان‌کیفری بین‌المللی ۷۵
- ۳- اصل حاکمیت به‌مثابه مسئولیت و دکترین مسئولیت حمایت ۷۹
- ۴- اصل جهانشمولی نظارت بر حقوق بشر و شورای حقوق بشر ۸۷
- ۵- دستاورد ۹۱
- فصل چهارم: سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد و ترویج فرهنگ صلح / مهدی طاهری ۹۷**
- ۱- مفهوم صلح و امنیت بین‌المللی ۹۹
- ۱-۱- مفهوم صلح ۹۹
- ۱-۲- صلح منفی ۱۰۱
- ۱-۳- صلح مثبت ۱۰۲
- ۲- ترویج صلح از مسیر دیپلماسی فرهنگی ۱۰۴
- ۳- شاخص صلح جهانی ۱۰۴
- ۴- نقش سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد در ترویج فرهنگ صلح ۱۰۵
- ۴-۱- تشکیلات یونسکو ۱۰۶
- ۴-۲- اهداف یونسکو ۱۰۸
- ۴-۳- ترویج فرهنگ صلح و گفت‌وگو ۱۱۷
- ۴-۴- آموزش صلح ۱۱۸
- فصل پنجم: تحول مفهومی تهدید علیه صلح؛ زنان و جوانان / فرید آزادبخت و سارا بلخی ۱۲۳**
- ۱- مفهوم تهدید علیه صلح و روند تکاملی آن ۱۲۴
- ۲- نقش حقوق بشر در ترویج صلح ۱۲۶
- ۱-۲- حقوق بشر ابزار پیشگیری ۱۲۶

- ۲-۲- رویکرد مبتنی بر حقوق بشر و پیشبرد تلاش‌های صلح‌جویانه ۱۲۷
- ۳- تحولات اخیر در برقراری صلح: زنان و جوانان ۱۲۸
- ۳-۱- چرا زنان و جوانان؟ ۱۲۹
- ۳-۲- برابری مبتنی بر جنسیت پایه و اساس جهانی صلح‌آمیز و پایدار ۱۲۹
- ۳-۳- جوانان: عوامل کلیدی در ترویج صلح و تغییر ۱۳۱
- ۴- رویکرد شورای امنیت: پیشبرد برنامه‌های زنان، جوانان، صلح و امنیت ۱۳۳
- ۴-۱- زنان، صلح و امنیت (WPS): قطعنامه ۱۳۲۵ ۱۳۳
- ۴-۲- دستور کار جوانان، صلح و امنیت (YPS): قطعنامه ۲۲۵۰ ۱۳۵
- ۵- پلتفرم‌ها و شبکه‌های مشارکت‌کننده در برنامه‌های WPS و YPS ۱۳۷
- ۵-۱- زنان ۱۳۷
- ۵-۱-۱- شبکه بین‌سازمانی زنان و برابری جنسیتی ۱۳۷
- ۵-۱-۳- شبکه نقاط کانونی زنان، صلح و امنیت ۱۳۹
- ۵-۱-۵- دفتر مشاور جنسیت نمایندگی سازمان ملل در سودان جنوبی ۱۴۰
- ۵-۲- جوانان ۱۴۱
- ۵-۲-۱- دفتر حاکمیت قانون و نهادهای امنیتی سازمان ملل ۱۴۱
- ۵-۲-۲- ماموریت تثبیت سازمان ملل متحد در جمهوری دموکراتیک کنگو ۱۴۲
- ۵-۲-۳- شبکه سفیران صلح جوانان ۱۴۲
- ۵-۲-۴- قهرمان جوانان سازمان ملل برای محیط زیست و صلح ۱۴۳
- ۶- چالش‌های پیش روی مشارکت زنان و جوانان ۱۴۴
- ۶-۱- عناصر فرهنگی و ارزش‌های سنتی ۱۴۴
- ۶-۲- محدودیت‌های مالی و آموزشی ۱۴۵
- ۶-۳- زنان و دستیابی عملی به روند صلح ۱۴۶
- ۶-۴- هویت جوانی و سن‌گرایی ۱۴۷
- ۶-۵- زنان: تهدیدات و خطرات امنیتی مبتنی بر جنسیت ۱۴۸
- ۶- دستاورد ۱۴۹
- فصل ششم: اقدامات سازمان ملل متحد در مقابله با تغییرات اقلیمی / دیدخت**
- صادقی حقیقی ۱۵۵

- ۱- پیامدهای امنیتی تغییرات اقلیمی ۱۵۸
- ۲- اقدامات سازمان ملل متحد در مقابله با تغییرات آب و هوایی ۱۶۲
- ۳- کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد در مورد تغییرات آب و هوا ۱۶۲
- ۳-۱- کاهش و تثبیت گازهای گلخانه‌ای ۱۶۴
- ۳-۲- سازگاری (انطباق) با طبیعت ۱۶۵
- ۳-۳- استمرار توسعه پایدار ۱۶۵
- ۳-۴- پروتکل کیوتو ۱۶۷
- ۳-۵- پیمان پاریس ۱۷۱
- ۳-۵-۱- تدوین پیمان پاریس ۱۷۱
- ۳-۵-۲- تصویب پیمان پاریس ۱۷۲
- ۴- تغییرات اقلیمی و شورای امنیت ۱۷۶
- ۴-۱- تصویب قطعنامه ۱۷۹
- ۴-۲- مکانیسم نهادی ۱۸۰
- ۴-۳- صلاحیت شورای امنیت ۱۸۱
- ۴-۴- موانع اجرای رژیم تغییرات اقلیم ۱۸۵
- ۵- دستاورد ۱۷۶

دیباچه

اگر چه سازمان‌های بین‌المللی موضوع درسی دانشجویان رشته‌های حقوق، علوم سیاسی، روابط بین‌الملل و سایر رشته‌های مشابه است، فراتر از آن بحثی است که ممکن است دربرگیرنده همه دانش‌های بشری از فیزیک گرفته تا پزشکی، مخابرات، کشاورزی و... شود. جوهر و ذات روابط بین‌الملل میان رشته‌ای بودن آن است. با این حال سازمان‌های بین‌المللی از یک بحث تخصصی رشته‌های روابط بین‌الملل و حقوق بین‌الملل فراتر رفته است. برای نمونه سازمان ملل متحد از امنیت گرفته تا آب، از سیاست تا جوانان و از حقوق بشر تا گرم شدن زمین و موضوع بهداشت و حقوق زنان و سایر مسایل بشری را مورد توجه قرار می‌دهد. به همین دلیل، سازمان‌های بین‌المللی در این مباحث به شیوه تخصصی فعال شده‌اند. بدین روی، در اندیشه تهیه کتابی بودیم که هم سازمان‌های بین‌المللی را توضیح دهد و هم اصول و چالش‌های سازمان‌های بین‌المللی را مورد توجه قرار داده و با تمرکز بر سازمان ملل متحد به عنوان مدل اصلی از یک سازمان بین‌المللی به مباحث جدید در سازمان‌ها توجه داشته باشد. به عبارتی اصول و چالش‌های معاصر را هم بررسی کند. این کتاب بدین شیوه آماده شده و ابتکاری بدیع در رشته حقوق و علوم سیاسی است. بیشتر متون موجود درباره سازمان‌ها به ارایه مباحث نظری سازمان‌ها، تقسیم و تعریف و نیز معرفی سازمان‌ها بسنده می‌کنند. این کتاب فراتر از آن به اصول و چالش‌های پیش‌روی سازمان‌های بین‌المللی با تاکید بر سازمان ملل متحد می‌پردازد.

کتاب با فصلی پیرامون اهمیت و دسته‌بندی سازمان‌های بین‌المللی آغاز شده و پس از آن با بهره‌گیری از دیدگاه‌های همکاران دانشمند در تلاش است تا هر موضوع و چالشی را به شکلی تخصصی مورد بررسی قرار دهد. موضوع قدرت

ایده، امنیت و مفاهیم نوین آن، آموزش و صلح، زنان، جوانان و محیط زیست و گرم شدن زمین هر یک دفتری از تعمق و پژوهش در اصول و چالش‌های سازمان‌های بین‌المللی هستند. نسل جدید دانش‌پژوهان و پژوهشگران حقوق و روابط بین‌الملل از مطالعات کلاسیک سازمان‌های بین‌المللی عبور کرده است و این کتاب پاسخگوی نیازهای علمی چنین نسلی است. در این راه برجسته‌ترین همکارانم به من پیوستند تا کتاب شکل یابد. جناب دکتر ظریف با ارائه یک سخنرانی و با برگزاری دو جلسه درس‌گفتار که نزدیک به چهار ساعت در دفترشان در وزارت خارجه پذیرای دانشجویان دکترای روابط بین‌الملل و حقوق بین‌الملل در درس سازمان ملل متحد و امنیت جهانی شدند. همان درس‌گفتار ایشان پیاده، ترجمه و توسط ایشان ویرایش و در این کتاب عرضه شده است. خانم دکتر دیدخت صادقی با عشقی وافر به موضوع بحث؛ حاصل سال‌ها تجربه علمی و پژوهشی خویش را ارایه نمودند. جناب دکتر طاهری، دکتر علیخانی و دکتر آزادبخت و دکتر بلخی، ایده‌ها و ابتکارهای ارزنده علمی خود را به قلم و نگارش آوردند. این گونه شد، که کتاب برای تدوین شکل یافت و ویرایش آن نهایی شد. در اینجا از جناب آقای باقر اسدی که پیشتر زحمت ترجمه فصل مربوط به دکتر محمدجواد ظریف را متقبل شدند، که اینک به فارسی در این کتاب منتشر می‌شود، کمال قدردانی خود را اعلام می‌دارم، همچنین سرکار خانم دکتر الهام حسین‌خانی و آقای دکتر حامد عمویی سپاسگزاری می‌کنم. این دو همکار پر تلاش هم در فصلنامه مطالعات بین‌المللی و هم در بنیاد مطالعات بین‌المللی و گفت‌وگوهای جهانی برای ارتقای برنامه‌های علمی ما می‌کوشند. این گونه شد که انتشارات جهان سیاست توسط دکتر عمویی راه‌اندازی شد تا فرصت آرایه و چاپ کتاب‌های ارزنده و ارزیابی شده فراهم شود.

مهدی ذاکریان

تهران - تابستان ۱۴۰۲